Lietas Nr. C29664613
Lietas arhīva Nr. CA-0172-15

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā
Rēzeknē 2015.gada 19.maijā

Latgales apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija
šādā sastāvā:
tiesas sēdes priekšsēdētājs tiesnesis I.Stivriņš
tiesneses A.Biksiniece un I.Tabore
tiesas sēdes sekretāre S.Leščinska
atklātā tiesas sēdē izskatīja civillietu AS "Latvijas valsts meži" prasībā pret SIA "AOSTA" par līgumsoda piedziņu sakarā ar SIA "AOSTA" apelācijas sūdzību par Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesas 2014.gada 14.novembra spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] AS "Latvijas valsts meži" 2013.gada 11.jūnijā Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesā cēla prasību pret SIA "AOSTA" par līgumsoda piedziņu.

Prasības pieteikumā norādīts, ka AS "Latvijas valsts meži" rīko apaļkoku piegādes konkursus, kuros ir tiesīgas piedalīties personas, kas vēlās iegādāties no prasītājas apaļkokus. Prasītāja 2012.gada 1.novembrī savā mājas lapā internetā izsludināja atklāta konkursa "Par apaļo kokmateriālu piegādi 2013.gada I pusgadā" nolikumu, kas saturēja kārtību un kritērijus dalībnieku pieteikumu izvērtēšanai, piegādes līguma slēgšanas nosacījumus, u.tml. Pretendentiem tika piedāvāts noslēgt piegādes līgumu par apaļo kokmateriālu piegādi uz sešiem mēnešiem no 2013.gada janvāra līdz 2013.gada jūnijam.

Atbildētāja 2013.gada 7.novembrī iesniedza pieteikumu dalībai konkursā, kurā piekrita konkursa nolikumā noteiktajai kārtībai apliecinot, ka par atteikšanos no piegādes līguma slēgšanas tai ir pienākums maksāt soda naudu par katru nenopirkto apaļo kokmateriālu m^3.

Atbilstoši konkursa rezultātiem 2012.gada 30.novembrī paziņots atbildētājai par AS "Latvijas valsts meži" Komisijas koksnes produktu pārdošanai lēmumu piešķirt atbildētājai tiesības noslēgt piegādes līgumu par apaļo kokmateriālu piegādēm 3245 m^3 apjomā, un pienākumu iesniegt bankas garantiju līdz 2012.gada 21.decembrim.

Neskatoties uz konkursa nolikuma 16.5.1. un 16.24.punkta prasībām, atbildētāja vērsās pie prasītājas ar lūgumu noslēgt apaļo kokmateriālu piegādes līgumu pirms bankas garantijas iesniegšanas, jo saskaņā ar atbildētājas sniegto informāciju, kredītiestādei, kurā atbildētāja bija vērsusies ar lūgumu izsniegt garantiju, bija nepieciešams līguma numurs.

Izrādot pretimnākšanu, prasītāja ar atbildētāju 2012.gada 18.decembrī noslēdza piegādes līgumu Nr.5.4-l.l_00cr_200_12_459 par apaļo kokmateriālu piegādi. Vienlaikus, līguma 7.4.punktā puses vienojās, ka: "Līgumā noteiktās pasūtītāja maksājuma saistības visā līguma darbības laikā ir nodrošinātas Ls 54 110 jeb 76 991,59 *euro* apmērā ar bankas izsniegtu garantiju. Termiņš bankas garantijas iesniegšanai noteikts 2012.gada 21.decembris.

Prasītāja norāda, ka pasūtītājam ir pienākums bankas garantijas saturu iepriekš saskaņot ar piegādātāju. Ja bankas garantija minētajā termiņā netiek iesniegta, pasūtītājs maksā piegādātājam soda naudu Ls 5 jeb 7,11 *euro* par katru nenopirkto m^3 saskaņā ar konkursa nolikuma nosacījumiem. Līguma 13.1.punkts paredz, ka līgums stājas spēkā no brīža, kad ir iesniegta bankas garantija.

Atbildētāja lūdza garantiju no AS "Baltikums Bank", kura 2012.gada 21.decembra vēstulē Nr.949/02-07 paziņoja, ka bankas kredītu komiteja ir akceptējusi garantijas izsniegšanu Ls 54 110 jeb 76 991,59 *euro* apmērā ar termiņu līdz 2013.gada 31.augustam, taču vienlaikus norādījusi, ka garantiju izsniegs pēc tās nodrošinājuma noformēšanas, t.sk. SIA "Latvijas Garantiju aģentūra" izdotas garantijas noformēšanas.

Atbildētāja līdz 2012.gada 21.decembrim neiesniedza prasītājai bankas garantiju, tāpēc prasītāja ar 2013.gada 14.janvāra vēstuli lūdza nekavējoties, bet ne vēlāk kā līdz 2013.gada 17.janvārim iesniegt šo garantiju.

Atbildētāja 2013.gada 15.janvārī ar vēstuli Nr.2/13, informēja prasītāju par bankas garantiju saņemšanu, taču SIA "Latvijas Garantiju aģentūra" valde ar 2013.gada 17.janvāra lēmumu noraidīja garantijas izsniegšanu atbildētājai.

Prasītājai 2013.gada 18.janvārī nācās nosūtīt atbildētājai pretenziju par termiņā neizpildītām prasībām piegādes līguma darbības uzsākšanai, bankas garantijas neiesniegšanu līdz 2013.gada 17.janvārim, kā arī prasību samaksāt soda naudu Ls 16 225.

Līdz prasības pieteikuma iesniegšanai tiesā atbildētāja nav iesniegusi prasītājai bankas garantiju, kā arī nav veikusi soda naudas samaksu.

Atsaucoties uz Civillikuma 1716.pantu, prasītāja uzskata, ka soda nauda līguma 7.4.punktā ir noteikta par saistības neizpildi (garantijas neiesniegšanu), jēdziens "soda nauda" atbilst Civillikumā lietotajam jēdzienam "līgumsods", tādēļ piemērojami Civillikuma noteikumi, kas regulē līgumsodu.

Līguma 7.4.punktā puses vienojās par līgumsodu Ls 5 par katru nenopirkto apaļo kokmateriālu m^3, kas maksājams, ja atbildētāja neiesniedz bankas garantiju par Ls 54 110 līdz 2012.gada 21.decembrim. Prasītāja 2013.gada 14.janvāra vēstulē piekrita garantijas iesniegšanas termiņa pagarinājumam līdz 2013.gada 17.janvārim, taču līdz pat prasības iesniegšanai tiesā, atbildētāja bankas garantiju nav iesniegusi, kā arī nav samaksājusi pielīgto soda naudu (līgumsodu).

Konkursa rezultātā atbildētāja ieguva tiesības iegādāties 3245 m^3 apaļo kokmateriālu, tāpēc līgumsods aprēķināms reizinot līgumsoda summu par vienu nenopirkto apaļo kokmateriālu m^3 ar kopējo nenopirkto apaļo kokmateriālu apmēru, t.i., Ls 5 x 3245 m^3 = Ls 16 225, līdz ar to atbildētājai ir pienākums samaksāt prasītājai līgumsodu 23 086,10 *euro*.

Pamatojoties uz Civillikuma 1716.pantu, lūdz tiesu: piedzīt no atbildētājas prasītājas labā līgumsodu 23 086,10 *euro*, tiesāšanās izdevumus 1030,44 *euro* un ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 4,70 *euro*; noteikt prasītājai tiesības saņemt likumiskos procentus no atbildētājas par laika posmu līdz sprieduma izpildei.

[2] Paskaidrojumu par prasību 2013.gada 22.jūlijā iesniedza SIA "AOSTA", norādot, ka prasībai nepiekrīt.

Norāda, ka 2012.gada 18.decembrī puses noslēdza piegādes līgumu par valsts mežā izstrādātiem apaļiem kokmateriāliem, kuru kopējais apjoms līguma darbības laikā ir ne mazāk kā 85 % no 3245 m^3, tādēļ, saskaņā ar Civillikuma 2004.pantu, pirkuma līgums uzskatāms par noslēgtu, jo abas puses vienojušās par pirkuma priekšmetu un maksu.

Nenoliedz, ka līguma noslēgšanas brīdī rakstiska bankas garantija netika iesniegta, taču līdzēji par pirkuma priekšmetu un cenu ir vienojušies, prasītāja piekrita noslēgt līgumu bez bankas garantijas.

Atsaucoties uz Civillikuma 1587., 2039.pantu, norāda, ka atbildētāja nekad nav atteikusies no piegādes līguma noslēgšanas, līdz ar to nav iestājušies ne konkursa nolikuma 16.5.1. un 16.21 punktā, ne līguma 7.4.punktā paredzētie nosacījumi, kas piešķirtu prasītājai neapšaubāmu tiesību prasīt no atbildētājas samaksāt soda naudu jeb līgumsodu Civillikuma 1716.panta izpratnē.

Uzskata, ka saskaņā ar līguma 11.1.punkta nosacījumiem ir iestājies *Force Majeure* apstāklis. Līgumā paredzēto saistību neatbilstoša pildīšana notika tādu apstākļu rezultātā, kuru iestāšanos līdzēji līguma slēgšanas brīdī neparedzēja un nevarēja paredzēt. Šie apstākļi ir ārpus līdzēju kontroles, jo ar AS "Baltikums Bank" 2012.gada 21.decembra vēstuli Nr.949/02/07 atbildētāja tika informēta, ka 2012.gada 20.decembrī bankas kredītu komiteja akceptēja bankas garantijas izsniegšanu 76 991,59 *euro* apmērā ar termiņu līdz 2013.gada 31.augustam, nodrošinot atbildētājas maksājumus prasītājai, kā arī 2013.gada 15.janvārī tika slēgts līgums par garantijas došanu Nr.G-01/2013, taču 2013.gada 17.janvārī SIA "Latvijas Garantiju aģentūra" ar lēmumu noraidīja garantijas izsniegšanu atbildētājai, kas nebija paredzams un to nevarēja paredzēt.

Atbildētāja nepiekrīt līgumsoda apmēra aprēķinam, jo tas ir pretrunā ar līguma 1.1.punktu, kurā teikts, ka piegādātājs pārdod un piegādā, un pasūtītājs pērk un pieņem līguma 2.pielikumā noteiktus, valsts mežā izstrādātus apaļos kokmateriālus, kuru kopējais apjoms līguma darbības laikā ir ne mazāk kā 85 % no 3245 m^3. Soda naudas apmērs ir noteikts 7,11 *euro* par katru nenopirkto apaļo kokmateriālu m^3, kura kopējais apjoms pēc līguma nosacījumiem nevar būt mazāks kā 85 % no 3245 m^3.

[3] Prasītāja iesniedza atsauksmi par atbildētājas paskaidrojumu.

Tajā norāda, ka nav strīda par pušu noslēgto piegādes līgumu, taču ne piegādes līguma noteikumi, ne arī pušu rīcība neliecina par to, ka prasītāja, slēdzot līgumu būtu atteikusies no sākotnējās prasības par bankas garantijas saņemšanu un tiesībām saņemt līgumsodu prasības neizpildes gadījumā.

Nodrošinājums ir obligāts priekšnoteikums tam, lai tiktu noslēgts līgums, kā juridisks pamats apaļo kokmateriālu piegādes veikšanai, un tas nepārprotami norādīts nolikumā. Savukārt, līgumsods tika noteikts, lai disciplinētu pretendentus, izpildīt konkursa nolikuma prasības, izpildīt konkursa prasību par bankas garantijas iesniegšanu, kā arī pasargāt prasītāju no finansiāliem zaudējumiem, kas varētu rasties šo prasību neizpildes gadījumā. Atbildētāja, piesakoties uz konkursu, ir piekritusi šiem nosacījumiem.

Turklāt līgums noslēgts pēc atbildētājas lūguma, lai atbildētāja to varētu uzrādīt kredītiestādē un saņemt nepieciešamo garantiju.

Prasītāja, izrādot lojalitāti pret atbildētāju bija pagarinājusi bankas garantijas iesniegšanas termiņu līdz 2013.gada 17.janvārim, atlika nosacījumu noslēgt piegādes līgumu, taču neskatoties uz to, garantija netika iesniegta.

Tāpat nepiekrīt atbildētājas sniegtajam skaidrojumam par nepārvaramas varas esamību, kas padarīja neiespējamu bankas garantijas iesniegšanu, jo SIA "Latvijas Garantiju aģentūra" atteikumu izsniegt garantiju nevar klasificēt kā nepārvaramu varu. Atbildētāja piegādes līguma slēgšanas brīdī varēja paredzēt, ka bankas garantijas iegūšana var neizdoties SIA "Latvijas Garantiju aģentūra" lēmuma dēļ. Prasītāja uzskata, ka SIA "Latvijas Garantiju aģentūra" lēmums par garantijas izsniegšanu, nav vienīgais iespējamais risinājums, lai izpildītu piegādes līguma prasības un atbildētājai bija jāizmanto citas iespējas garantijas vai naudas līdzekļu iegūšanai.

Atsauksmē prasītāja arī norāda uz līgumsoda aprēķināšanas kritērijiem, kas veicami saskaņā ar piegādes līguma 1.1.punktu un 1.5.punktu, un iebilst pret atbildētājas argumentiem par līgumsodu. Līgumsods ir maksājams 7,11 *euro* apmērā par katru nenopirkto kubikmetru apaļo kokmateriālu.

Tā kā piegādes līguma izpildes rezultātā atbildētāja būtu iegādājusies 3245 m^3 apaļo kokmateriālu, jāuzskata, ka tieši šādu apjomu atbildētājai vajadzēja nopirkt, tomēr tas netika izdarīts.

[4] Ar Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesas 2014.gada 14.novembra spriedumu AS "Latvijas valsts meži" prasība apmierināta, no SIA "AOSTA" AS "Latvijas valsts meži" labā piedzīts līgumsods 23 086,10 *euro* un tiesas izdevumi 1035,14 *euro*, kopā 24 121,24 *euro*. Noteiktas prasītājas tiesības saņemt no SIA "AOSTA" likumiskos procentus 6 % gadā no neatmaksātās pamatparāda summas līdz sprieduma izpildei (izsoles dienai). No SIA "AOSTA" valsts labā piedzīti ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi 16,37 *euro*.

Spriedums pamatots ar šādiem argumentiem.

Pirmās instances tiesa apmierinot prasību, konstatēja, nav strīda ka 2012.gada 1.novembrī prasītāja izsludinājusi konkursu par apaļo kokmateriālu piegādi, tāpat nav strīda, ka, lai arī bankas garantija prasītājai atbilstoši konkursa nolikumā noteiktajam, netika iesniegta, 2012.gada 18.decembrī puses parakstīja piegādes līgumu par apaļo kokmateriālu piegādi. Taču ne piegādes līguma noteikumi, ne arī pušu rīcība neliecina, ka prasītāja, parakstot līgumu, būtu atteikusies no tās sākotnēji izvirzītās prasības par bankas garantijas saņemšanu un tiesībām saņemt līgumsodu prasības neizpildes gadījumā. Arī atbildētājas turpmākās darbības (līgums ar AS "Baltikums Bank" un pieteikuma iesniegšana SIA "Latvijas Garantiju aģentūra") liecina, ka bankas garantijas iesniegšana bijusi aktuāla un spēkā esoša.

Tiesa uzskata, ka no konkursa nolikuma 16.5.1.punkta nepārprotami redzams, ka prasītāja ir vēlējusies saņemt nodrošinājumu pirms piegādes līguma noslēgšanas, un no šī punkta arī secināms, ka nodrošinājums bijis obligāts priekšnoteikums piegādes līguma slēgšanai.

Savukārt nolikuma 16.21.punkts liecina par prasītājas nodomu ar līgumsoda palīdzību disciplinēt pretendentus, izpildīt konkursa nolikuma prasības, t.i., iesniegt bankas garantiju vai iemaksāt drošības (garantijas) naudu. Atbildētājas pieteikuma vēstule liecina par to, ka atbildētāja minētajiem nosacījumiem ir piekritusi, pieteikusi dalību konkursā un cita starpā apliecinājusi, ka izpratusi konkursa noteikumus, garantē konkursa nolikuma un tā pielikumu prasību izpildi, ir gatava slēgt piegādes līgumu, kā arī apliecinājusi, ka par atteikšanos no piegādes līguma slēgšanas ir pienākums maksāt konkursa organizētājiem soda naudu.

Izvērtējot piegādes līguma 7.4.punktu, kopsakarā ar līguma 13.1.punktu, tiesa secināja, ka puses līgumā ir ietvērušas atliekošu nosacījumu, padarot līguma priekšmeta (apaļkoku piegādi pret samaksu) izpildi atkarīgu no bankas garantiju iesniegšanas, kā arī ietverot sankciju par bankas garantijas neiesniegšanu.

Tiesa piekrita prasītājas viedoklim, ka minēto punktu iekļaušanai piegādes līgumā nav cita loģiska izskaidrojuma, kā tikai pušu apņemšanās ievērot sākotnējās konkursa nolikuma 16.5.1.un 16.21.punktu prasības, pretendenta pienākumu iesniegt bankas garantiju. Pretējā gadījumā, ja prasītāja būtu vēlējusies atteikties no jebkādu garantiju saņemšanas un soda sankciju par bankas garantijas neiesniegšanu piemērošanas, tā nebūtu līgumā iekļāvusi minēto 7.4.punktu un nepadarītu līguma spēkā esamību (pienākumu piegādāt apaļkokus) atkarīgu no bankas garantijas iesniegšanas fakta.

Tiesa konstatēja, ka atbildētājai nav izdevies saņemt SIA "Latvijas Garantiju aģentūra" izdotu un bankai adresētu garantiju, līdz ar ko arī AS "Baltikums Bank" nav izdevusi maksājuma garantiju atbildētājas saistību nodrošināšanai saskaņā ar 2012.gada 18.decembra piegādes līgumu par summu Ls 54 110. Attiecīgi atbildētāja nav iesniegusi prasītājai noteiktajā termiņā ne bankas izsniegtu garantiju, ne arī iemaksājusi nodrošinājumu.

Tiesa uzskata, ka atbildētāja piegādes līguma slēgšanas brīdī varēja paredzēt, ka bankas garantijas iegūšana var neizdoties SIA "Latvijas Garantiju aģentūra" lēmuma dēļ. Norāda uz Ministru kabineta noteikumiem Nr.997, kuros paredzēti vairāki gadījumi, kad atbalstu nesniedz (noteikumu 6.punkts). Tiesasprāt šis atteikuma lēmums nepadarīja par neiespējamu piegādes līguma noteikumu izpildi attiecībā uz bankas garantijas iesniegšanu. Lēmums par

garantijas izsniegšanu, nebija vienīgais iespējamais risinājums, lai izpildītu piegādes līguma 7.4.punkta prasības.

Tiesas ieskatā viss minētais liecina par, iespējamām, līguma izpildes grūtībām, bet tas pats par sevi nav pamats atzinumam, ka iestājušies nepārvaramas varas apstākļi.

Attiecībā uz līgumsoda piedziņu, tiesa secināja, ka saskaņā ar piegādes līguma 1.1. un 1.5.punktu atbildētājai tiek piegādāti 3245 m^3 apaļo kokmateriālu, bet atruna līgumā, ka piegādāto kokmateriālu daudzums nedrīkst būt mazāks par 85 % no 3245 m^3 apaļo kokmateriālu, neietekmē apstākli, ka vienošanās notikusi par 3245 m^3 apaļo kokmateriālu iegādi. Prasītāja pamatoti uzskata, ka šī atruna ir paredzēta prasītājas tiesību aizsardzībai un piegādājamo apaļo kokmateriālu apjoma samazinājums ir atkarīgs tikai no prasītājas, kā apaļo kokmateriālu piegādātājas.

Tāpat no lietas materiāliem tiesa secināja, ka atbildētājai bijusi vēlme iegādāties vairāk kokmateriālu nekā 3245 m^3, jo konkursā atbildētāja bija nosolījusi 3500 m^3, bet vēlāk piekritusi, ka kopējais kokmateriālu apjoms tiek samazināts par 255 m^3, tātad līdz 3245 m^3. Līdz ar to arī līgumsoda apmērs ir aprēķināms 7,11 *euro* apmērā par katru nenopirkto m^3.

Prasītāja konkursa nolikumā bija iekļāvusi līgumsodu. Parakstot piegādes līgumu, atbildētāja ir piekritusi līguma noslēgšanas neizpildes gadījumā, t.i., bankas garantijas neiesniegšanas gadījumā - sodošajām sekām. Ņemot vērā konkursa nolikuma 16.5.1. un 16.21.punktu, piegādes līguma 7.4.punktu un Civillikuma 1716.pantu, tiesa secināja, ka atbildētāja strīdus līgumsodu, t.i., 7,11 *euro* apmērā par katru nenopirkto kubikmetru apaļo kokmateriālu, ir labprātīgi uzņēmusies. Tā kā atbildētāja nav iesniegusi prasītājai bankas garantiju, atbildības piemērošana ir saprātīga un taisnīga reakcija pret pārkāpumu. Kopējā darījuma vērtība ir bijusi Ls 216 441,50 jeb 307 968,51 *euro*, savukārt pieprasītais līgumsods 23 086,10 *euro* nesasniedz pat 10 % no kopējās darījuma summas, tiesai nav pamata uzskatīt, ka pieprasītais līgumsods būtu nesamērīgs un netaisnīgs attiecībā pret atbildētāju, prasītāja rīcība nav pretēja Civillikuma 1.pantam.

[5] Apelācijas sūdzību par minēto spriedumu tiesā iesniedza atbildētāja SIA "AOSTA", spriedumu pārsūdz pilnā apjomā, jo prasību neatzīst.

Pirmās instances tiesas spriedums taisīts pārkāpjot civilprocesuālo un materiālo tiesību normu prasības, un ignorējot Augstākās tiesas Senāta Civillietu departamenta 2013.gada oktobra sanāksmē akceptētā tiesu prakses apkopojuma "Tiesu prakse līgumsodu piemērošanā" prasības un vienotas judikatūras nostādnes, tāpēc spriedums ir nelikumīgs.

Uzskata, ka līgumsods piedzīts bez tiesiska pamata.

Pārkāpjot Civilprocesa likuma 192.pantu, tiesa, paplašinājusi prasības pamatu un pārsniegusi prasījuma robežas. Tas novedis pie kļūdaina secinājuma, proti, gan konkursa nolikumā, gan 2012.gada 18.decembrī parakstītajā piegādes līgumā Nr.5.4-l.l_00cr_200_12_459 lietotajam terminam soda nauda Ls 5 apmērā par katru nenopirkto kokmateriālu m^3 piešķirta sodīšanas funkcija, kas savukārt raksturīga saistību nostiprināšanas veidam, līgumsodam, tāpēc prasība par līgumsoda piedziņu tiesasprāt esot pamatota.

Piemērojot tiesiskās aizsardzības līdzekļus, tostarp līgumsodu, ir jāievēro Latvijas Republikas Satversmē ietvertie tiesiskuma, taisnīguma un tiesisko attiecību dalībnieku vienādas aizsardzības principi. Nav pieļaujams līgumsoda un citu līdzekļu pielietošana, kas ekonomiski iznīcina līgumslēdzēja pusi vai neliela pārkāpuma dēļ atņem tai izredzes uz sekmīgu darbību ilgtermiņā.

Tiesas spriedumā bez ievērības un objektīva novērtējuma atstāti būtiski apstākļi. Saskaņā ar Civillikuma 2004.pantu, pušu 2012.gada 18.decembrī parakstītais piegādes līgums uzskatāms par noslēgtu, jo puses vienojās par pirkuma priekšmetu, cenu, turklāt prasītāja piekrita līgumu noslēgt bez bankas garantijas.

SIA "AOSTA" nekad nav atteikusies no piegādes līguma noslēgšanas. Līdz ar to nav iestājušies ne konkursa nolikuma 16.5.1.un 16.21.punktā, ne piegādes līguma 7.4.punktā paredzētie nosacījumi, kas piešķirtu prasītājai tiesību prasīt no atbildētājas samaksāt soda naudu, jeb tiesas ieskatā, līgumsodu Civillikuma 1716.panta izpratnē.

Apelatore norāda arī uz līguma 11.1.punkta nosacījumiem un iestājušos *Force Majeure* apstākli, kas ir ārpus līdzēju kontroles. 2013.gada 17.janvārī SIA "Latvijas Garantiju aģentūra" ar nelikumīgu valdes lēmumu noraidīja garantijas izsniegšanu atbildētājai, kas nebija paredzams. Atbildētāja nevarēja paredzēt un novērst minētā SIA "Latvijas Garantiju aģentūra" valdes lēmuma pieņemšanu.

Attiecībā uz līgumsoda piedziņu apelācijas sūdzībā norādīts, ka, gan tiesa, gan prasītāja ir atzinusi, ka pušu 2012.gada 18.decembra piegādes līgums faktiski nav sācis darboties bez bankas izsniegtās garantijas, tātad līgums nav ticis noslēgts. Nepiekrīt pirmās instances tiesas sprieduma secinājumam, ka līguma 7.4.punktā minētajai soda naudai Ls 5 apmērā par katru nenopirkto kokmateriālu m^3 piešķirta sodīšanas funkcija, kas savukārt raksturīga saistību pastiprināšanas veidam – līgumsodam. Nekonstatējot līguma faktisko noslēgšanu un atzīstot tikai līguma parakstīšanu, tiesa tanī pat laikā konkursa nolikuma un līguma punktos deklarēto soda naudu interpretē kā līgumsodu, nenoskaidrojot līdzēja- atbildētāja attieksmi pret šo soda naudas jēdzienu.

Tiesa nav noskaidrojusi pušu gribu, kā tas noteikts tiesību normās par darījumu iztulkošanu. Tiesas atzinums attiecībā uz līgumsodu nav pietiekami argumentēts, līdz ar to, vērtējams kā Civilprocesa likuma 189.panta trešās daļas un 193.panta piektās daļas noteikumu pārkāpums.

Tiesas spriedumā nav konstatēta zaudējumu esamība prasītājai sakarā ar līguma noslēgšanu, to nav apstiprinājusi arī prasītāja, jo lietā tā nav iesniegusi zaudējumu aprēķinu. Uzskata, ka pirmās instances tiesai nebija iespējams konstatēt zaudējuma atlīdzības priekšnoteikumus, proti, prettiesisko rīcību; zaudējumu esamību un apmēru; cēlonisko sakaru. Līdz ar to atbildētājai nav jāatspēko to faktu vai apstākļu esamība, kurus prasītāja nav apstrīdējusi.

Prasītājas iesniegtais līgumsoda aprēķins Ls 5 x 3245 m^3 = Ls 16 225 ir tikai pieņēmums un ir pretrunā ar līguma 1.1.punktu.

AS "Latvijas valsts meži" nevienu apaļo kokmateriālu m^3 atbildētājai nav pārdevusi, savukārt, atbildētāja no to pirkšanas un apmaksas nekad nav atteikusies, tātad nav pieļāvusi darbību vai bezdarbību, kuras dēļ piemērojams līgumsods.

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 413.panta pirmo daļu, 414.panta pirmo daļu, 415.panta pirmo un otro daļu, 416. un 417.pantu lūdz tiesu AS "Latvijas valsts meži" prasību par līgumsoda piedziņu noraidīt.

[6] Paskaidrojumu par apelācijas sūdzību iesniedza prasītāja. Prasītājas ieskatā spriedums ir pamatots un likumīgs, bet iesniegtā apelācijas sūdzība noraidāma.

Atspēkojot atbildētājas iebildumus par prasījuma pamata paplašināšanu, prasītāja norāda, ka tiesas spriedums nav pamatots ar apstākļiem, kas nebija minēti prasības pieteikumā.

Atsaucoties uz judikatūras atziņām, uzskata, ka apstāklis, ka tiesa spriedumā norādījusi tiesību normas, kas nav minētas prasības pieteikumā, nenozīmē, ka pārsniegtas prasījuma robežas vai pamats.

Nepiekrīt atbildētāja viedoklim par tiesas it kā bez ievērības atstātajiem apstākļiem (atbildētājs nav atteicies noslēgt piegādes līgumu; ir iestājušies *Force Majeure* apstākļi), jo spriedumā tie ir izvērtēti.

Prasītāja pievienojas tiesas secinājumam par piegādes līguma noslēgšanu, tomēr ne tā parakstīšana, ne pušu rīcība neliecina par pušu nodomu atteikties no konkursa nolikumā ietvertajām prasībām iesniegt bankas garantiju.

Attiecībā par soda naudas atbilstību Civillikumā ietvertajam līgumsoda jēdzienam, pievienojas tiesas secinājumam, ka konkursa nolikumā un

piegādes līgumā ietvertais soda naudas jēdziens atbilst Civillikumā ietvertajam līgumsoda jēdzienam, jo tas paredz sodīšanas funkciju.

Par nepamatotiem uzskata atbildētājas iebildumus, ka tiesa nav noskaidrojusi vai atbildētāja ir piekritusi līgumsoda ietveršanai konkursa nolikumā un piegādes līgumā, jo spriedumā tas ir atrunāts un analizēts.

Tāpat nepiekrīt apelācijas sūdzības iesniedzējas viedoklim, ka nav piemērojams līgumsods, jo nav konstatēti zaudējuma atlīdzināšanas priekšnoteikumi.

Nepatiess ir arī atbildētājas apgalvojums, ka tā nav pieļāvusi darbību vai bezdarbību, kuras dēļ piemērojams minētais līgumsods. Līgumsoda samaksas pienākums, saskaņā ar piegādes līguma 7.4.punktu radās neiesniedzot prasītājam bankas garantiju noteiktā termiņā.

[7] Apelācijas instances tiesas sēdē iesniegtā apelācijas sūdzība tika uzturēta, apstiprināti tajā aprakstītie apstākļi, motīvi.

Prasītājas pilnvarotais pārstāvis prasību uzturēja, bet iesniegto apelācijas sūdzību neatzina, uzskatot to par nepamatotu.

Motīvu daļa

[8] Izvērtējot lietā gūtos un tiesas sēdē pārbaudītos pierādījumus, noklausoties pušu pilnvaroto personu sniegtos paskaidrojumus, Latgales apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka prasība apmierināma daļēji.

Atbilstoši Civilprocesa likuma 426.panta nosacījumiem apelācijas instances tiesa izskata lietu pēc būtības sakarā ar apelācijas sūdzību un pretapelācijas sūdzību tādā apjomā, kā lūgts šajās sūdzībās. Apelācijas instance izskata tikai tos prasījumus, kas izskatīti pirmās instances tiesā. Prasības priekšmeta vai pamata grozīšana nav pieļaujama.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 432.panta piekto daļu, ja tiesa, izskatot lietu, atzīst, ka zemākās instances tiesas spriedumā ietvertais pamatojums ir pareizs un pilnībā pietiekams, tā sprieduma motīvu daļā var norādīt, ka pievienojas zemākās instances tiesas sprieduma motivācijai. Šādā gadījumā šā likuma 193.panta piektajā daļā noteiktos apsvērumus sprieduma motīvu daļā var nenorādīt.

Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka pirmās instances tiesas spriedumā ietvertais pamatojums attiecībā uz līgumsoda piedziņas pamatotību ir pareizs, pilnībā pietiekams, tādēļ pievienojas pirmās instances tiesas sprieduma motivācijai, bet apelācijas sūdzībā izteiktie argumenti šajā daļā nevar būt par pamatu pretēju secinājumu izdarīšanai. Vērtējams ir jautājums par līgumsoda apmēru.

Nepamatota ir apelācijas sūdzības iesniedzējas norāde, ka pieļaujot prasībā pieminētā līgumsoda piedziņu tiek pārkāpti Latvijas Republikas Satversmē ietvertie tiesiskuma, taisnīguma un tiesisko attiecību dalībnieku vienādas aizsardzības principi.

Kritiski vērtējams atbildētājas apgalvojums, ka nav piemērojams līgumsods un, ka tā nav pieļāvusi darbību vai bezdarbību, kuras dēļ būtu piemērojams minētais līgumsods.

Konkursa nolikumā bija iekļauts līgumsods un parakstot piegādes līgumu, atbildētāja ir piekritusi līguma noslēgšanas neizpildes gadījumā, t.i., bankas garantijas neiesniegšanas gadījumā - sodošajām sekām.

Ņemot vērā konkursa nolikuma 16.5.1.un 16.21.punktu, piegādes līguma 7.4.punktu un Civillikuma 1716.pantu, atzīstams, ka atbildētāja strīdus līgumsodu 7,11 *euro* apmērā par katru nenopirkto kubikmetru apaļo kokmateriālu, ir labprātīgi uzņēmusies.

Lai gan kopējā darījuma vērtība ir bijusi 307 968,51 *euro* un pieprasītais līgumsods 23 086,10 *euro* nesasniedz 10 % no kopējās darījuma summas, apelācijas instances tiesai pastāv pamats uzskatīt, ka pieprasītais līgumsods attiecībā pret atbildētāju tomēr ir nesamērīgs un tādēļ samazināms.

Uz tiesas pienākumu, pamatot piedzenamā līgumsoda apmēru, ir norādīts vairākos Senāta spriedumos, piemēram, 2008.gada 14.maija spriedumā lietā Nr.SKC-212/2008. Minētajā spriedumā akcentēta nepieciešamība līgumsoda piemērošanu izvērtēt arī no vispārējo tiesību principu, soda samērīguma un taisnīguma aspektiem.

Civillikuma 1716.pants noteic, ka līgumsods ir pamet̄ums, ko kāda persona uzņemas ciest sakarā ar savu saistību tajā gadījumā, ja viņa šo saistību neizpildītu vai neizpildītu pienācīgi.

Saskaņā ar Civillikuma 1717.pantu, līgumsoda apmēru noteic līdzēji, un tas nav aprobežots ar zaudējumu lielumu, kādi paredzami no līguma neizpildīšanas, taču tam jābūt samērīgam un atbilstošam godīgai darījumu praksei.

Atbilstoši Civillikuma 1724.[1]panta prasībām nepieciešams izvērtēt līgumsoda apmēra samērīgumu, salīdzinot to ar iespējamo zaudējumu apmēru.

Kritēriji, kas ņemami vērā, nosakot samērīga līgumsoda apmēru, ir minēti Augstākās tiesas Senāta Civillietu departamenta senatoru 2013.gada oktobra sanāksmē akceptētajā tiesu prakses apkopojumā "Tiesu prakse līgumsodu piemērošanā". Minētajā apkopojumā norādīts, ka tiesai, vērtējot līgumsoda samērīgumu, jāievēro ekvivalences principa īstenošana, lai izslēgtu pārmērīgu iedzīvošanos uz cita tiesisko attiecību dalībnieka neveiksmju vai neizdarības rēķina. Tai skaitā par kritērijiem, pēc kuriem izvērtējama ekvivalence, var kalpot samērs, kādā līgumsods ir ar saistības pārkāpuma mantiskajām sekām, tostarp radītajiem zaudējumiem (..). Tāpat var tikt ņemti vērā arī citi kritēriji, kas atspoguļoti dažādās tiesību zinātnieku publikācijās par līgumsodu apmēra izvērtēšanu *(sk., piemēram, Jānis Kubilis. Līgumsoda samērīguma un taisnīguma izvērtēšanas kritēriji // Jurista Vārds, 12.01.2010., Nr.2; sk. arī Kalvis Torgāns. Līgumu un deliktu tiesību problēmas. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2013, 165.lpp.)*.

Lietas materiālos nav un arī tiesas sēdē prasītājas pilnvarotais pārstāvis nespēja uzrādīt konkrētus pierādījumus, kas apstiprinātu, kādi un cik lieli zaudējumi akciju sabiedrībai būtu nodarīti pie prasībā norādītajiem apstākļiem.

No lietas materiāliem un pušu paskaidrojumiem secināms, ka saskaņā ar piegādes līguma 1.1.un 1.5.punktu atbildētājai tiek piegādāti 3245 m^3 apaļo kokmateriālu, ar atrunu līgumā, ka piegādāto kokmateriālu daudzums nedrīkst būt mazāks par 85 % no 3245 m^3 apaļo kokmateriālu.

Ņemot vērā augstāk aprakstītos apstākļus, tiesa uzskata, ka līgumsoda apmērs ir aprēķināms 7,11 *euro* apmērā par katru nenopirkto m^3, tas ir par 2758,25 m^3 (85% no 3245 m^3) nevis maksimālā prasībā norādīto kokmateriālu daudzuma.

Līdz ar to līgumsoda apmērs samazināms no 23086,10 *euro* līdz 19611 *euro* apmēram, kas pēc tiesas ieskata būtu samērīgs un taisnīgs salīdzinot to ar iespējamo prasītāja zaudējumu apmēru un pieļauto atbildētāja bezdarbību iespējamās bankas garantijas saņemšanā.

Ņemot vērā Civilprocesa likuma 41.un 42.panta nosacījumus, no SIA "AOSTA" AS "Latvijas valsts meži" labā proporcionāli apmierinātās prasības apmēram piedzenami tiesas izdevumi 919,20 *euro* un ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi 3,30 *euro* (lietas pirmā sējuma 7.-8.lapa), bet valsts labā ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi 19,47 *euro*, tai skaitā 3,30 *euro* par tiesas pavēstu piegādi apelācijas instances tiesā (lietas pirmā un otrā sējuma 2.lapa).

Atbilstoši Civilprocesa likuma 204.[1]pantam nosakāms termiņš sprieduma labprātīgai izpildei - desmit dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

Rezolutīvā daļa

Ņemot vērā minēto un saskaņā ar Civilprocesa likuma 432.-434.pantu Latgales apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija,

nosprieda

prasību apmierināt daļēji.

Piedzīt no SIA "AOSTA", reģistrācijas numurs 40003798561, AS "Latvijas valsts meži", reģistrācijas numurs 40003466281, labā līgumsodu 19 611,15 *euro* un tiesas izdevumus 919,20 *euro*, kopā 20 530,35 *euro* (divdesmit tūkstoši pieci simti trīsdesmit *euro* un 35 centi), bet pārējā daļā prasību noraidīt.

Noteikt AS "Latvijas valsts meži", reģistrācijas numurs 40003466281, tiesības saņemt no SIA "AOSTA", reģistrācijas numurs 40003798561,

likumiskos procentus 6 % (seši procenti) gadā no neatmaksātās pamatparāda summas līdz sprieduma izpildei (izsoles dienai).

Piedzīt no SIA „AOSTA", reģistrācijas numurs 40003798561, valsts labā ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 19,47 *euro* (deviņpadsmit *euro* un 47 centi).

Noteikt termiņu labprātīgai sprieduma izpildei - 10 dienas no sprieduma stāšanās likumīgā spēkā dienas.

Ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi iemaksājami Tiesu administrācijas kontā LV51TREL2190458019000, reģistrācijas numurs 90001672316, maksājuma dokumentā norādot saņēmēja iestādi– Valsts kasi, BIC kods TRELLV22, maksājuma mērķī norādot 21499 ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi un datus lietas identificēšanai.

Dokumenta oriģināls par minēto izdevumu samaksu iesniedzams Latgales apgabaltiesā sprieduma labprātīgai izpildei noteiktajā termiņā.

Spriedumu var pārsūdzēt Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu departamentā 30 dienu laikā no tiesas paziņotā pilna sprieduma sastādīšanas datuma 2015.gada 29.maija, iesniedzot kasācijas sūdzību Latgales apgabaltiesā.

Tiesas sēdes priekšsēdētājs tiesnesis I.Stivriņš
Tiesnese A.Biksiniece
Tiesnese I.Tabore